

S764 (6)*

O-16

~~AM/7/27~~

K32/27

S. Naosa

*Various diseases and treatment, etiquette,
history of Mfathla tribe.*

Malwetse a mefuta e mengwe.

1

Go na le malwetse a mangwe a a sa alafweng ka ditlhare, mme e bile a ntse a fetela ba bangwe fela. Bo bongwe go thwe ke Makidiwane, ke ba go ruruga dikitli, mme motho a palelwe ke go ja dijo tsa bodila, ja ka ting, motsweketlana le mathemisa. Bolwetse bo, ba Makidiwane fa go paka Petrose Senwamadi bo ya makatsa le go gakgamatsa; ka gore ga bo tlee-tle fela batho, bo tla ka morago ga ngwaga tse di ntsi. Go thwe bo atisa go tla ka morago ga nwa kapa bolwetse ba sewa. Ga Mfathla ga ba re motho o lwala Makidiwane ba re o tshwarwe ke Makidiwane. Gape ke bolwetse bo ratang ba a le methephana e seng e tshwarwe ke bona. Fa a ka tsena ka lapeng ka motho, a tla tsamaya le bana ba botlhe ka ngwe ka ngwe, mme setlhare sa wona ke nkgwana fela. Ke gore fa ngwana a tshwarwe ke Makidiwane o lawa gore a tsoge e sa le bosasa ka bosiu bo bongwe a ye beye monyakong wa lapa, a sa tswala ditswalo, mme a re Makidiwane, Makidiwane tshabela pitsaneng, Makidiwane, Makidiwane tshabela pitsaneng.

2

Ngwana o jalo a tsentse tlhogo ka nkgwaneng, a bitsa ka lentse le lekima, gore nkgwana e re (goru-goru). Fa ngwana a irile jalo matsatsi a tshelala, makidiwane a napile a tshaba, a ya go yo mongwe ya a sa kang a a lwala. Go thwe ke bolwetse bo sa umakeweng, ke gore fa bo tshwere motho, yo seng a bo lwale a sa ke a mo raya a re, O bolawa ke Makidiwane. A bolela, a napile a feta ka yena. A umakiwa fela ke batho ba kileng ba tshwarwa ke wona. Go thwe ga a ke a alafywa ka setlhare; motho ga a ka re o a nwela setlhare ke gona a a tlhotlholala Makidiwane. A kile a tshabela bana motseng wa Mogagola mo Potwaneng, mme a ile fodiswa fela ke wona mokgwa wa go a biletsa ka dinkgong. Go tloga nako yeo a nama a nyamella, janong ke gona a bonang ka morago ga nwa ya ko Boseja. Fa Makidiwane a tla tlogela motho kapa ngwana ka bonako, e tshwanela gore fa dikgogo di fologa motho a bo a setse le yena a kuwa Makidiwane ka nkgwaneng mo kgorwaneng ya lapa labo. Yo mongwe le yo mongwe ya sa kang a bolawa ke wona,

fa a tla a mo aparela fela le fa a godile.

3

Segateledi ke selo se se tlelang ngwana kapa mogodi fa a sa robala pila, matlha mongwe a ikgunne thata, kapa a ile ka seetse. Ka nako ye ngwe se gatella motho fa katse e tlile ya robala dikobong tsa motho, kapa yo mongwe motho a tsere matlhokwa a tla a a fapanya godimo ga ya robetseng gore a gatellwe ke Segateledi. Baloi le bona go thwe ba ne ba tle bosiu ba itluditse mogato maotong mme ba gatelle motho ya robetseng. Segateledi sa motho fa a gateletse ke baloi ga se na molato le fa motho yoo a ka tsoswa ke yo mongwe. Se se fetelang ke sa gore motho a robetse a ile kapa a kunye, kapa a hetse ka letsogo. Motho ya tshwengwang ke Segateledi sa mofuta wo, ga a ke a tsoswa fa se mo gateletse. Ya ka mo tsosang se feta ka yena, se tlogele yola, ke wona mokgwa wo Segateledi se tsamayang ka wona. Motho fa se mo gateletse ga a bitswe ka lebitso, o tsoswa ka seja-bana fela; fa a bitswa ka lebitso Segateledi se feta le yogo, se name se tlogele monya sona. Fa se gateletse motho, o tsoswa fela ka setu, ka go tshikgingwa ka seatla. Segateledi se fetela ka go bitsa lebitso la motho.

4

Dikemola. Disonyana tse di tswang sefathlegong sa basetsana kapa basimane, di irwa ke lerato la motho. Ngwanyana fa a eletsa mosimane, yo mongwe thata, mme mosimane a sa itse, mosetsana o mo tswela dikemola jalo; le mosimane fa a eletsa mosetsana mongwe, mme a se a bue le yena o tswa dikemola sefathlegong sa gagwe. Mme janong fa a kopa le basetsana ba tla mmolella gore o bolawa ke dikemola tsa basetsana, ga e le mosetsana a tswile dikemola go thwe, o bolawa ke kemola tsa basimane. Fa e ka re mosimane a tswile dikemola a bolela le mosetsana ya mo eletsang, e napile dikemola di ya fola. Le mosetsana ga a buiswa ke monna ya ntseng a mo batla dikemola di ya fola. Gape dikemola di ya fetela. Fa e ka re mosetsana a tswile dikemola yo mongwe a di kgoma, di ya mo fetela. Ja ka Johana mosetsana wa Makabole mmuna phuti ya agileng Metlhakeng, e rile a tswile dikemola Elita mosetsana wa Molekwa a di kgoma, ke fa dikemola di tlogela Johana tsa aparela Elita.

Tsa tsaya sebaka pele di mo tlogela. Le tsona dikemola ga di na setlhare, fa di tloliwa setlhare di ka gafa.

5

Ga motho a rota bosiu malaong, go thwe a ka nna a fetetsa ya sa roteng ka go mo tlola maoto fa a namile. Tiro ye e irega thata mo ntlheng ya bana fela. Basadi-mogolo ba re fa ngwana a kgopywa thata mo a tsamaya, ke kgopsywe (ke gore o rota diphateng bosiu), mme ngwana ya rotang bosiu fa a ka tlola maoto a ya sa roteng fa a a namile a ka mo tshela go rota. Fa e le motho yo mogolo a namile maoto, mme ngwana yo e seng wa gagwe a rata go mo tlola maoto, a ka utlwa a re, "Bona koo ke namoge, motlhomong motho yo ke kgopsywe, o tla ira gore ke tihwe ke kgopywa. Fa yola e se kgopsywe o tla re, nna ga ke kgopsywe. Ngwana yo a rotang go thwe o tshwana le sebudi, fa a tshotse sengwe, o tla bona se pyemoga diatleng tsa gagwe, se wa gatshe. Ga Mfatlha fa ngwana a rota dilaong, go thwe o ya lora, ga a ire ka bomo. Fa motho yo mogolo monna kapa mosadi a kgurutla bosiu, e nne fela go pateletswe ngwana ka tlwaelo ya lapa la mosadi. Go thwe motho ya rotang ga nke a rata go lala matlung a ba bangwe; le gona fa a ka lala ntlung ya motho ga nke a lala a robetse, o tla ithhora boroko, a tlhobaele

6

go be go se. Monna kapa mosadi ya ntshang metsi bosiu, fa a ile go eta metseng o gana go ja mafsi kapa teye, dilo tse a itseng gore di kokotletsa moroto. Fa motho go tla itsiwe gore bana ba gagwe ba rota malaong, go tla bonwa ka fa a ba tima masi kapa teye mantsiboya. Fa e le kgarebe e rota kapa e kgurutla bosiu diphateng, batswadi ba e fitlha jaana gore go se ke ga itse lesogana la fa le lengwe; ka gore e ka tla ya ganwa ke banna ba re ke kgopsywe. Gape batswadi ba yona ga ba e dumelle go robala gongwe, ka gore e ka tloga ya bona e setse e rotile metseng ya batho, jaana ya senogega.

Kakana ke selo se se tswang motho sefatlhegong, ja ka tshopa. Janong le yona kakana ga e supywe ke monwana, fa motho a ka supa e ya mo fetela; mme le yena a tswe kakana. Mosadi yo tshwanang ja ka Mojaki Nawa o tswile kakana nkong; mme e rile e sa le

7

mekgaretswana ko Tsiditsane Kgannye Setshedi monkane wa gagwe a supa kakana yeo ka mono, jaana le yena a tswiwa ke kakana mabapi le nko ya gagwe. Kgannye o na a kile a lawa gore fa bona motho a na le kakana a se ka a ye supa ka monwana, mme ga a ka utlwelela tayo ye. Matebeleng a Mfatlha ke molao e itsweng le ke bana gore fa mongwe a tswile kakana kapa tshopa, ga e supywe ka mono, e ya fetela. Kakana yona ga e ke e foforega, e swa le motho, ebile ga e na setlhare sa go e tlosa.

8

Seputlo ke bolwetsana ba go thunya ga mesifa e gare ga marapo a lebogo. Le sona seputlo se ya fetela. Go thwe fa o dumedisa motsalago a bolawa ke seputlo, le wena se tla go fetela lebogong. Janong fa motho a bolawa ke sona o batla motsalagwe gore a mo kgokelele thapo fa lebogong. Mme fa a bofilwe ke motsalagwe jalo, seputlo se tla mo tsaya nakwana fela sa fola. Janong fa se fodile, o tla ya go motsalagwe go bofollwa thapo yeo. Motsholafela Matshila o na a tlhoilwe ke seputlo ko Potwaneng, mme e ne e re fa se mmolaya, a ye go Radipeo Nawa motsalagw, a mo kope go bofa seputlo. Janong Radipeo a mmofe, go fete letsatsi seputlo se mo tlogele; mme e tla re a bona se mo tlogetse, a golole thapo ka boena. Mme o tla re ka moso a tsoga, seputlo sa bo se tsoga le yena gape, mme a thoma a late motsalagwe gape. E tla re fa a sa na go mmofelela gape, seputlo sa tshaba. Fa mosadi kapa monna a bolawa ke seputlo ga a kgone go ira tiro tsa gagwe pila, fa e se go tlhwa a nnetse go sidila sona seatla fela. Janong setlhare sa seputlo ke go bofellwa kgojana ke motsal'a motho seatleng. Seputlo ga se ope bana ba ba nnye, se thoma go opa mosetsana kapa mosimane fa a thoma go ba le bonnanyana go yena. Fa seputlo se bolaya motho yo a godileng ga e ke se mo tlogella ruri, e tla nne se mo etele jalo-jalo; fela fa a sa ntsane a kgokoletse kgojana seatleng ga se ka ke sa mo tshwenya. Fa motho a se tse a tsofetse ja ka mosadi-mogolo le mokgalabje, ga a sa tshwengwa ke seputlo mo mobogong.

Dikontwane ke bolwetse ba go wa; mme e re fa motho sa na go wa a nne a rage-rage kapa a rakgatlhe ja ka kgomo e rata go swa

kapa e itellwe phatleng ka molamu. Tsona dikontwane ga di fetele mongwe, le fa motho a ka sitosa motho wa tsona ga di mo fetele. Dikontwane ko ga Mfatlha go itsiwe fa e le dilo tse di tswang ko finonyaneng tse dingwe, ja ka leeba le tlhomedl. Nonyane tse pedi tse di na le bolwetse ba dikontwane. Ka nako tse dingwe motho o fitlhela leeba kapa tlhomedl e kgolo e palelwa ke go fofa, e ntse e thathasedisa maphuka gatshe fela, mme a itse gore e tshwerwe ke dikontwane; mme ka ntlha yego a se ka a ye kgoma le ka seatla, ga e se ka kotana fela, go e lekeletse fa e ka kgona go fofa. Basimane le ka basetsana ga Mfatlha ba itse taba ye, gore fa motho a ka kgoma monyane kapa a ja nonyane ya dikontwane, e napile le yena di tla mo tsena ja ka nonyane yeo. Ko ga Mfatlha dikontwane ga di a ata, ga e se fela gore di kile tsa gumanwa kgorong ya Makakaba go Poulouse Makakaba mmuna pitsi ga Mfatlha. Ke yena monna fela ya x ileng a tsenwa ke dikontwane; mme ka ntlha yego di ne di tlhwela di mo wetsa molelong. Gape-gape ga Mfatlha motho wa dikontwane batho ba weifa go janaye, ka monagano gore bolwetse ba gagwe bo ka ba tsena.

Kgoto kapa Popamo: Ga Mfatlha fa motho a otile thata go thwe o jele patakasane, ja ka Mmusi Nawa mmuna phuti Lebotlwane. Go thwe yena e rile e sa le mosimane wa dikgomo a bolaya patakasane, a eja. Nonyane ye motho fa a ka e bolaya a se ka a ye kgoma ka seatla ka ntlha ya gore fa a ka e ka e tshwara o tla ota ja ka yona. Bana le ba ba se diseng ba lailwe gore fa ba bona patakasane e kotame mo ntlung, ba seka ba mo konopa, ba mmoleya.

Tshopyane ke bolwetsenyana bo bo ratang bana thata. Ngwana o tswa maroplo-ropolo fa diropeng le fa eiphakeng, mme fa tsatsi le wela maropolo a be a setse a nyameletse. Le wona maropolo a fetela yo mongwe, ka gore fa ngwana ya tswileng maropolo a ka tlhwa a tshameka le ya tswileng maropolo, le yena ka morago ga matsatsinyana o tswa Tshopyane. Ga maropolo a tswile ngwana yo mongwe, o tla nne a a tshele ba ralokang naye.

Bolokwane ke bolwetse ba go tla ka sefifi. Fa mma kapa rra bana a sule, bana ba tshwanelwa ke go phekolwa, mme ba fa

phekolwe ka go noswa digwere , ba tla tsenwa ke bolokwane. Ke gore ba tla robega kapa nyema moko; mme fa ba sa fiwa sengwe, go thoma wa pele, a tsenwa ke bolokwane, mme bana ba latelana jalo ka bolokwane. Fa ngwana a na le bolokwane ga a na maatla a go ira sepe, fa a re ke ira sengwe o nyema moko a nne gatshe.

- 11 Malwetse a mangwe ke a go neellwa ke batho, mme malwetse a, ga nke a fola fela. A tsena motho ka go tshega kapa go utswetsa yo mongwe. Ngaka ya Motswana e tswala tshega ya phudugudu ka bomo, janong fa e fitlha bathong e fitlhe e nne fela e sa ingata pila. Mme fa e ka re ngwana a mo lebella a mmonela, o tla tsenwa ke go tshega fela kapa tsenwa ke bofofu ba maitirelo. Dafita Matshila mmuna kwena o kile a re a fitlha tshimong ya mosadi wa Mopedi Metlhabeng, a kopa legapu go ja, mme mosadi a mo bontsha legapu la ka le jang. Janong e be e le Dafita o na a batla legapu le neng le le matlhong a gae, fela mosadi wa Mopedi a mo laela leo ke lamonna wa gae, a mpe a ja leo a mo fileng lona. Fela Dafita ga a ka ira jalo, e rile fa mosadi a sa ile go tlhasa dinonyane ka ntlha e nngwe ya tshimo a sa la a kgola legapu la batho, a le ja. Mosadi fa a bowa a gumana Mokwena a jele legapu, mme a mo neella gore le ko a yang a nne a tseye fela. Mme go ntse fela jalo jalo ka Dafita wa Phenya, e ne e re fa Letlhabula le thoma, le yena a thome go utswa masimong a batho. A nna a utswa jalo a fetella; a yo utswa dinku tsa
- 12 Matebele Polokwane, a tsemaye a di rekisa tseleng, e re fa a fitlha gae ga Ramakalaganye, a bo a set e a gapa nku e le nngwe. O nnile a utswa jalo ke ko Mokolo; le ga Dintshi o kile a ba a bula lesaka la Motshusi Tsiane ka nthago, a re ke utswa dipudi, fela Motshusi a mo utlwa mme a mo leleka.

Lififi Nawa le yena o kile a bo a neeletswe go tsaya-tsaya fela. E le gore o na a filwe ke ngaka ya Mozula pheko ya go thaa mmele, janong a sa ha a ye duela go e fetsa. O na a re a ile lapeng la Motlakalesu a tseye thipa kapa tlhale, mme e re ko pele a ye neye yo mongwe. Gape e re a ile ga lmatlou mogadibo wa gagwe, a itseele molora, a yo o naya Mojaki ngwana rangwaagwe fa motseng. Dingaka go thwe di itse go busetse.

bolwetse gape fa mothong fa a gana go di duela. Ngaka fa e epela motho setlhare ga e kgupele mesima pele mofodi a e duela go fetsa. Bana ba ga Mfatlha ba lailwe gore, fa ba bona ngaka ba se ka ba e tshega, e ka ba neela.

13

Melao ye mengwe ga Mfatlha.

Go na le melao e mengwe e ye atileng fa Tshabeng sa Mfatlha. Ke melao ya go sutellana dinno fa motho a ntse go sona. Ye mengwe melao ke ya go itsane ka bogolo. Ke gore fa motho kapa monna a ntse fa gatshe mo sennong, a na le mosadi le bana lapeng, mme ga fitlha mogolle wa gagwe fao, o emoga sennong, a sutele mogolle wa gagwe. Fela fa e ka re monna a ntse senno ga fitlha monna yo eseng mogolle wa gagwe kapa ya ba monna wa moeng, ga a mo sutele fa sennong, o nna fela; mosadi ke yena ya tlang go tloga ema a tlišetsa monna yeo senno. Ja ka Tau Nawa ga Mfatlha, lapeng la gagwe fa go fitlha Mogaka Makakaba ga a mo sitele senno, o laela ngwana Thapelo gore a tlišetse rakgolowe se sengwe senno. Janong o tla se tliša Mogaka a nna go sona. Fela lapeng la gagwe fa go fitlha morwarwaagwe e mogolo, kapa ba bagolo go yena ka borena, ja ka Kelaotswe, Letlape kapa Mfete o mo emogela senno, a eme ka maoto, go nne e mogolo; mmo yena a tlišetswe senno ke mosadi kapa ngwana. Le ka bo-Ramabele go ntse jalo, fela yena

14

ja ka rangwana kgosi e mogolo ka borena ga Mfatlha, ga a sitele ba botlhe bomogolle wa gagwe senno, ga e se kgosi fela. Fa e le bomogolle wa gagwe ba banye ja ka Letlape kapa Mfete ga a ba sitele sennong, fela e re fa a bona Letlape a sa tla lapeng la gagwe, a laele ngwana go tliša senno ka bonako gore mogolle wabo a se ka a ema ka maoto, e fitlhe a bontshwe senno fela. Fa e le Senalebere Modimola motswala Ramabele Nawa ga a sutelwe senno ke Ramabele, o mo tlišetsa senno kapa se tlišwa ke bana. Motlha mongwe fa motswala wa motho a fitlha, o tla utlwa motswala wa mosadi a re, "Nna re ka se ka ra kgona, itlišetse senno fa ntlung". Mne go nne jalo motswala a a itseele senno, a nna go sona.

Ka ntlheng ya basadi ga gwa nna jalo, fa Keetseng Nawa a
 ntse legoga, mme go fitlha Motla-ka-leso mogadibo wa gagwe yo
 mogolo ga a mo sitele legoga, o laela fela gore ngwana a tlise
 legoga le lengwe; mme ga e le gore legoga le a ntseng ke le legolo,
 o tla tlhapolla legoga, a nnisanya le mogadibo wa gagwe. Motho
 yo basadi ga Mfatlha Maila ba neng ba mo sutele legoga kapa
 mokgopha fa a fitlha ke mokekolo ya ikokotlelang ka lepatla. Fa e
 15 le ba bangwe fela, ba tlišetswa dialo tsa bona; mme fa e le
 motswala wa mosadi, o laelwa fela go itlišetsa sealo. Fa basadi
 ba boledisanya le mogatsa kgosi, ba atisa fela gore mmarona kapa
 mmakgosi. Yena o atiswa go nawa sealo a nne a le nosi kapa le ya mo
 felegetsang. Go ntse jalo le mo masoganeng le makgarebeng; fa
 Radipeo Nawa a ntse senna, mme ga fitlha Titose kapa Motlhesedi
 morwa kgosi, o tloga sennong sa neng a se ntse a sitelle mogolle
 wa gagwe. Ga e le makgarebe wona ga a tshwenyeye thata dialo, ka
 gore a mangwe fa a fitlha golo, a ipharamela fela fa mmung. Fa e
 le Sekgupi ngwana kgosi a fitlha lapeng la Mmusi rangwaagwe, o
 laelwa fela go itlela senno a sa eme ka makoto, mme a ire jalo, e
 kgone a botsisa matsogo go rangwane. Le fa e le moradi wa kgosi
 a fitlha lapeng la Ramabele o tla utlwa go thwe, "Itlele sealo
 ka tlung, ke fa ga geno." Mme le yena o tla itlela sealo. Ja ka
 Nthonne moradi wa kgosi fa a fitlha lapeng la Ramabele, mogatsa
 Ramabele o mo laela go itlela legoga ka tlung, ka gore ke mo ga
 16 gabo ga rangwaagwe e mogolo, jaana Nthonne a ka so ka a letela
 Seipopi moradi wa Ramabele gore a mo tlišetse legoga, o tla tsena
 fela ka mo tlung a tswa le sealo, a nama a nna. Gape fa Nthonne a
 fitlhela Seipopi wa rangwane a setla, ga a sa itshopara diatla, o
 tsaya motshe le yena mo setlise kaong. Ke molao wa g kgarebe e nngwe
 le e nngwe gore fa e fitlhela ye nngwe se setla kapa e sila e ye
 utlwele. Le mosimane fa a fitlhela yo mongwe a fola mabele, o
 tsaya mootlwane a mo fudise nakonyana.

Fa e le lemogana la mosate le fitlha lapeng la monna fela,
 monna yego o mo sitela senno; ke molao kae le kae mo Tshabeng sa
 Mfatlha. Ja ka Tshitshila Nawa fa a fitlha lapeng la Ramosiye

Ntladi, Ramosiye o mo sitela senno, go nne ngwana wa mosate. Gape
 fa kgosana e ntse senno, mme ya tloga go ya ntle, ga fitlha monna
 yo mongwe a rata go nna sennong sego, o bolellwa a se ka a nna go so-
 na se na le mong waso. Le bona banna ba ntseng le yena ga ba du-
 mellwa go nna go nna go sona; ka gore ya nnang go sona e tla ba
 17 nka re o itekanya le kgosi. Ka ntlha yego fa masogana a raloka kapa
 banyana ba nota-notana, mme yo mongwe a utlwiswa ke yo mongwe
 botlhoko, o tla re Josii kapa (tshutshuu), ka bogolo ba kgosi;
 mme yo mongwe yego o tla mo lesa. Le fa e le monna o nota kapa
 soba ngwana ka go mo ralokisa, mme o ikana ka kgosi, o ya mo
 tlogela. Bana ba bantsi ga Mfatlha ba tlwaetse go ikana ka
 borramotho kapa rakolo motho. Fa ngwana a tsobetleletse yo
 mongwe ba raloka, mme yo mongwe a sa mo imoge, o mo ikanna ka
 bagodi, mme a nape a mo lese fa a utlwa jalo. Fa a ka nna a
 mo kakatlela o ya itelela, mme a yo botsa ko gae gore yo mongwe
 o na a mo pingtse, a ikana ka rakgolowe, fela a se ka mo lesa,
 a nyatsa. Batswadi ba gabo ngwana ya pitleletseng yo mongwe, ba
 tla tshwara ngwana yogo ba mmetsa, ba mmolella o nyaditse motho
 yo mogolo. Ja ka musisi Nawa monnagwe Ramabele, fa a betse Kelebetse
 morwa wa gagwe, mme morwa a lla a re joo rakgolo, ka bogolo ba
 rakgolo. Raragwe o tla mo lesa. Le fa e ka re Mmusi a gopotse
 18 go betsa Kelebetse a timentitse dikgomo, mosimane a tshabela ga
 Ramabele rakgolowe a ka se ka mo sala morago. Fela Kelebetse o tla
 fitlha a begela rakgolowe gore o timentitse, janong rragwe o ya mme-
 tsa. Ramabele o tla mo isa gae ga Mmusi, a fitlha a botsise molato
 wa mosimane gape, mme Mmusi mo anegele tsona go fele. Janong
 Ramabele o tla raya Kelebetse gore a nne gae, e ka se ka ya tlhwa
 ba mmetsa, o mo phophothetse. Janong Ramabele o tla boela
 ga gagwe, mme e tla sala Mmusi a mo kgalemela ka gore ga e ka bo
 e sa be rakgolowe a mo tlissetseng o ne a tla m etsa. Ke molao go
 batho ba setshaba sa ga Mfatlha gore fa ngwana a rile a itewa, a
 tshabela ntlung yo motho yo mongwe, mme motho yogo a mo tlisa gabo,
 ga a sa na go betswa gape. Radipeo e ne e re a betswa ke Ramabele
 a thubile mogopo, a tshabe e ga Mogagola rakgolow^{owe}. Ka ntlha yego
 Ramabele o na a sa mo late; fela e tla re ka morago ga nakwana

Mogagola a mo isa ko ga Ramabele. Janong Ramabele le fa a ne a sa gopotse go mmetsa a ka se ka a tlhola amo itaya. Ga go na molao wa gore fa ngwana a tshabetse lapeng lengwe a latwe teng, ga e se fela gore ba lapa leo ba mo busetse ga gabo. Go ikana ka leina la motho, le go tshabela lapeng la motho ke melao e itseweng ga Mfatlha. Le fa motho a betsa mosadi wa gagwe, mme mosadi a tshabela lapeng la mogadi yo mogolo, ga a ke a mo lata teng. Fa a tla teng o tshwanetse go tla bolela pila, le go tlhalosa ka fao phapano e tllileng ka teng; mme ke gona ba ka boledisanyang le yena ka setho. Fela ga e le batho fela ba fitlha mosadi fa a tshabetse go bona, mme ba gane fa monna wa gagwe a ka re o tsena go mo ipatlela ka tlung. Ga e se fa monna yo a ka romela motseta go mo rapella gore mosadi a tle ka lapeng, ga a na go mo lwantsha. Fa monna a irile jalo batho bale ba tla tloga e le bona ba isa mosadi ka lapeng leo, mme ba fitlha ba ba irela kagiso ka go ba kgalemela ka melao ya lapa.

Banna fa ba nwa bojala kapa ba rerisanya dikgang, mme ga fitlha wa mosate go bona, le yera o ya begelwa. Kapa o ntse le banna, mme ba ntsha bojala kapa kgang, ke yena ya tla di neelwa ka go latelana, mme ya ba ya ba yena ya di lebogang ka gore ke tsona Matebele kapa ba Mfatlha. Ke gona tiro e tla ya pele.

END. S. 764.

5764

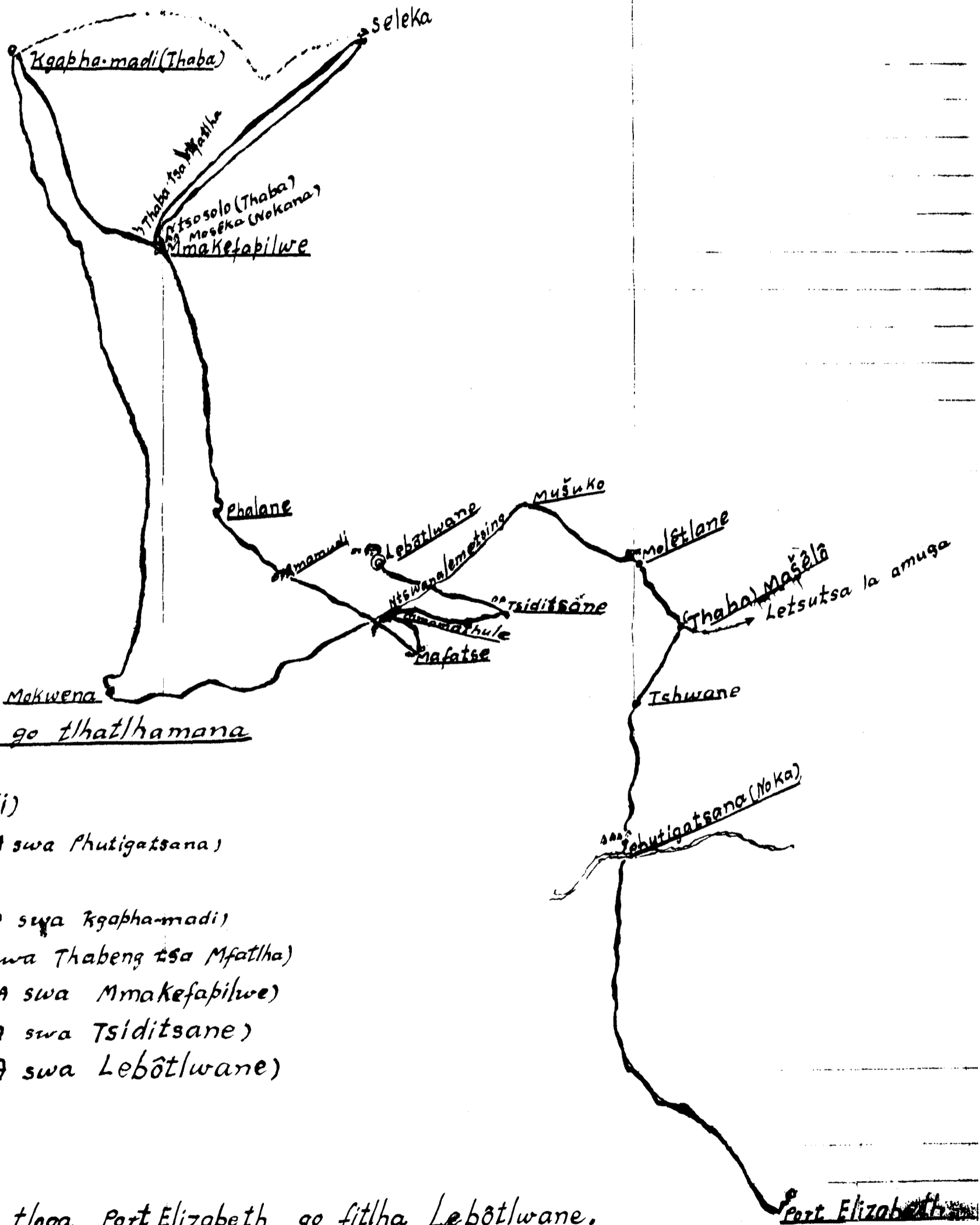
May 1946

S. Nawa
P.O. Box 21
Nylstroom

MAY 21 1946

K32/27

Tsela ya Setšhaba sa Mfatlha

Mahoši Ka go tlatlhamana

1. Ngunda
2. Maswe (Moši)
3. Motlhasedi (A swa Phutigatsana)
4. Maila
5. Mfatlha (A swa Kgapha-madi)
6. Nawa (A swa Thabeng tša Mfatlha)
7. Bohoši I (A swa Mmakefapilwe)
8. Motšhela (A swa Tšiditsane)
9. Bohoši II (A swa Lebōtlwane)

Go tloga Port Elizabeth go fitlha Lebōtlwane.

Port Elizabeth